

**Drugi polski raport krajowy z implementacji
dyrektywy Rady 2011/70/Euratom z dnia 19 lipca 2011 r.
ustanawiającej ramy wspólnotowe w zakresie
odpowiedzialnego i bezpiecznego gospodarowania
wypalonym paliwem jądrowym
i odpadami promieniotwórczymi**

Warszawa, lipiec 2018 r.

SPIS TREŚCI

WSTĘP.....	2
CZĘŚĆ I. AKTUALIZACJA INFORMACJI NA TEMAT ODPADÓW PROMIENIOTWÓRCZYCH I WYPALONEGO PALIWA JĄDROWEGO	
1. Źródła odpadów promieniotwórczych i wypalonego paliwa jądrowego	3
2. Obiekty przeznaczone do składowania odpadów promieniotwórczych i przechowywania wypalonego paliwa jądrowego.....	3
3. Podmioty zaangażowane w postępowanie z odpadami promieniotwórczymi i wypalonym paliwem jądrowym.....	4
4. Współpraca z Międzynarodową Agencją Energii Atomowej (MAEA).....	4
5. Krajowa polityka w zakresie postępowania z odpadami promieniotwórczymi i wypalonym paliwem jądrowym	5
6. Krajowe ramy prawne w zakresie postępowania z odpadami promieniotwórczymi i wypalonym paliwem jądrowym	5
CZĘŚĆ II. DZIAŁANIA PODJĘTE W CELU WYKAZANIA POSTĘPÓW WE WDRAŻANIU POSTANOWIEŃ DYREKTYWY 2011/70/EURATOM	
Art. 4 ust. 3 lit. f, art. 5 ust. 1 lit. c, art. 7 ust. 3.....	6
Art. 4 ust. 4.....	7
Art. 5 ust. 1	9
Art. 5 ust. 1 lit. d.....	10
Art. 7 ust. 4.....	11
Art. 8.....	11
Art. 10 ust. 1.....	12
Art. 11 ust. 1.....	13
Art. 11 ust. 2.....	13
Art. 12.....	14
Art. 14 ust. 3.....	15
WNIOSKI.....	16

Drugi polski raport krajowy (dalej: „raport”) został przygotowany na podstawie art. 14 ust. dyrektywy Rady 2011/70/EURATOM z dnia 19 lipca 2011 r. *ustanawiającej ramy wspólnotowe w zakresie odpowiedzialnego i bezpiecznego gospodarowania wypalonym paliwem jądrowym i odpadami promieniotwórczymi*¹ (dalej: „dyrektywa”).

Celem niniejszego raportu jest przedstawienie działań podejmowanych przez Polskę w okresie sierpień 2015 r. - lipiec 2018 r. służących zapewnieniu, zgodnie z dyrektywą, bezpiecznego postępowania z odpadami promieniotwórczymi i wypalonym paliwem jądrowym.

Poprzedni raport przedłożony Komisji Europejskiej (dalej: „Komisja”) w 2015 r. wykazał poprawność implementacji postanowień dyrektywy oraz potwierdził, że krajowy system postępowania z odpadami promieniotwórczymi i wypalonym paliwem jądrowym w Polsce jest spójny i kompletny. Niniejszy raport stanowi jego kontynuację, zawiera uaktualnienie informacji w nim zawartych oraz wnioski z podjętych działań.

W maju 2018 roku Polska otrzymała z Komisji :

- zarzuty formalne w związku z niewłaściwą implementacją dyrektywy - nr naruszenia wg ewidencji Komisji: **2018/2036**,
- zarzuty formalne w związku z niezgodnością *Krajowego Programu gospodarowania wypalonym paliwem jądrowym i odpadami promieniotwórczymi*² z wymaganiami dyrektywy - nr naruszenia wg ewidencji Komisji: **2018/2032**.

Polska przekazała Komisji w lipcu 2018 roku odpowiedź na powyższe zarzuty.

Niniejszy raport został opracowany przez Ministra właściwego ds. energii we współpracy z Prezesem Państwowej Agencji Atomistyki i Dyrektorem Zakładu Unieszkodliwiania Odpadów Promieniotwórczych.

Zawiera treści aktualne na dzień 31 lipca 2018 r.

---

¹ Dz.U. L 199 z 2.8.2011

² *Krajowy plan postępowania z odpadami promieniotwórczymi i wypalonym paliwem jądrowym* został przyjęty uchwałą nr 195/2015 Rady Ministrów z dnia 16 października 2015 r. w sprawie „Krajowego planu postępowania z odpadami promieniotwórczymi i wypalonym paliwem jądrowym”.

CZĘŚĆ I. AKTUALIZACJA INFORMACJI NA TEMAT ODPADÓW PROMIENIOTWÓRCZYCH I WYPALONEGO PALIWA JĄDROWEGO

1. ŹRÓDŁA ODPADÓW PROMIENIOTWÓRCZYCH I WYPALONEGO PALIWA JĄDROWEGO

Obecnie głównym producentem odpadów promieniotwórczych w Polsce jest Narodowe Centrum Badań Jądrowych, gdzie przy eksploatacji reaktora badawczego MARIA powstają przede wszystkim odpady nisko i średnioaktywne oraz wypalone paliwo jądrowe, a także Ośrodek Radioizotopów (zakład produkujący izotopy promieniotwórcze wykorzystywane w medycynie do diagnostyki i terapii). Podmioty te produkują ok. 40% odpadów promieniotwórczych. Pozostałe odpady promieniotwórcze pochodzą z placówek naukowo – badawczych, szpitali oraz z przemysłu, czyli łącznie z ok. 3000 podmiotów stosujących w różny sposób techniki izotopowe.

Polska nie posiada, ani nigdy nie posiadała na swoim terenie elektrowni jądrowej, w związku z tym w kraju nie ma odpadów promieniotwórczych pochodzących z eksploatacji elektrowni jądrowej. Brak również odpadów promieniotwórczych pochodzących z przerobu wypalonego paliwa jądrowego. Od 1973 r., tj. od momentu zakończenia przerobu rudy uranu wydobywanej w kopalni, której eksploatację zakończono w 1968 r., działalność ta również nie generuje odpadów promieniotwórczych.

W związku z zakładaną w *Programie polskiej energetyki jądrowej*³ (dalej: „PPEJ”) budową dwóch elektrowni jądrowych o łącznej mocy ok. 6000 MW energetyka jądrowa stanie się głównym źródłem odpadów promieniotwórczych. Obecnie PPEJ podlega aktualizacji, a termin przyjęcia nowego dokumentu przewidywany jest na IV kwartał br.

2. OBIEKTY PRZEZNACZONE DO SKŁADOWANIA ODPADÓW PROMIENIOTWÓRCZYCH I PRZECHOWYWANIA WYPALONEGO PALIWA JĄDROWEGO

W Polsce funkcjonuje jedno składowisko odpadów promieniotwórczych mające status Krajowego Składowiska Odpadów Promieniotwórczych (dalej: „KSOP”), zlokalizowane w miejscowości Różan, ok. 90 km od Warszawy. Jest to składowisko powierzchniowe, które mieści się na terenie dawnego fortu i zajmuje powierzchnię 3,045 ha. Jego eksploatację rozpoczęto w 1961 r., zaś do roku 2025 planowane jest zamknięcie obiektu. W KSOP Różan składowane są krótkożyciowe odpady nisko i średnioaktywne oraz przechowywane są długożyciowe odpady alfa-promieniotwórcze.

Przed skierowaniem odpadów na składowisko są one gromadzone, przetwarzane, zestalane i przygotowywane do składowania w Zakładzie Unieszkodliwiania Odpadów Promieniotwórczych (dalej: „ZUOP”) w Świerku. Na terenie ZUOP znajdują się również dwa przechowalniki mokre wypalonego paliwa jądrowego, używane do przechowywania wypalonego paliwa z reaktora badawczego.

³ Program polskiej energetyki jądrowej został przyjęty uchwałą nr 15/2014 Rady Ministrów z dnia 28 stycznia 2014 r. w sprawie programu wieloletniego pod nazwą *Program polskiej energetyki jądrowej*.

3. PODMIOTY ZAANGAŻOWANE W POSTĘPOWANIE Z ODPADAMI PROMIENIOTWÓRCZYMI I WYPALONYM PALIWEM JĄDROWYM

1. Dozór jądrowy

Zgodnie z ustawą z dnia 29 listopada 2000 r. – Prawo atomowe⁴ (dalej: „ustawa”) organami dozoru jądrowego są w Polsce Prezes Państwowej Agencji Atomistyki (dalej: „Prezes PAA”), jako naczelny organ dozoru jądrowego, który realizuje swoje zadania przy pomocy Państwowej Agencji Atomistyki (dalej: „PAA”) oraz inspektorzy dozoru jądrowego.

2. Zakład Unieszkodliwiania Odpadów Promieniotwórczych

Państwowe przedsiębiorstwo użyteczności publicznej z siedzibą w Otwocku – Świerku powołane jest do wykonywania działalności w zakresie postępowania z odpadami promieniotwórczymi i wypalonym paliwem jądrowym, a przede wszystkim do zapewnienia stałej możliwości składowania odpadów promieniotwórczych i wypalonego paliwa jądrowego. Obecnie jest to jedyny podmiot w kraju uprawniony do realizacji tego typu zadań. W ramach swojej działalności ZUOP prowadzi KSOP w Różanie.

3. Minister właściwy ds. energii

Minister właściwy ds. energii jest organem odpowiedzialnym za przygotowanie i realizację polityki państwa w zakresie postępowania z wypalonym paliwem jądrowym i odpadami promieniotwórczymi oraz za przygotowanie i wdrożenie stosownych regulacji prawnych⁵. Ponadto, jest to organ sprawujący nadzór nad ZUOP.

4. WSPÓŁPRACA Z MIĘDZYNARODOWĄ AGENCJĄ ENERGII ATOMOWEJ (MAEA)

W celu zapewnienia najwyższych międzynarodowych standardów i dobrych praktyk w zakresie postępowania z odpadami promieniotwórczymi i wypalonym paliwem jądrowym, Polska aktywnie współpracuje z Międzynarodową Agencją Energii Atomowej (dalej: MAEA) oraz w ramach prac z Agencją Energii Jądrowej OECD (dalej: NEA OECD) w stosownych komitetach roboczych. W ramach współpracy z MAEA, zorganizowane zostały na wniosek Rządu RP, następujące misje przeglądowe, w ramach których dokonano oceny krajowego systemu postępowania z odpadami promieniotwórczymi i wypalonym paliwem jądrowym:

1. misja ARTEMIS (Integrated Review Service for Radioactive Waste and Spent Fuel Management, Decommissioning and Remediation) w 2017 r. – wnioski z misji opisane zostały na str. 12,
2. misja INIR (Integrated Nuclear Infrastructure Review) w 2013 r. – przedstawiciele MAEA pozytywnie ocenili stan polskich przygotowań do przyjęcia krajowej polityki w zakresie postępowania z odpadami promieniotwórczymi.

⁴ Dz. U. z 2018 r. poz. 792 z późn. zm.

⁵ Art. 57c ustawy - Prawo atomowe. Ponadto, zgodnie z art. 7a ust. 2 pkt 2 ustawy z dnia 4 września 1997 r. o działaniach administracji rządowej (Dz. U. z 2018 r. poz. 762) minister właściwy ds. energii odpowiada za całokształt działalności związanej z wykorzystaniem energii jądrowej na potrzeby społeczno-gospodarcze kraju.

5. KRAJOWA POLITYKA W ZAKRESIE POSTĘPOWANIA Z ODPADAMI PROMIENIOTWÓRCZYMI I WYPALONYM PALIWEM JĄDROWYM

Kwestii postępowania z odpadami promieniotwórczymi i wypalonym paliwem jądrowym dotyczą dwa strategiczne dokumenty rządowe:

1. *Program polskiej energetyki jądrowej*

Dokument ten stanowi „mapę drogową” wdrażania w Polsce energetyki jądrowej. Kwestia postępowania z odpadami promieniotwórczymi i wypalonym paliwem jądrowym została omówiona w rozdz. 14 PPEJ.

2. *Krajowy plan postępowania z odpadami promieniotwórczymi i wypalonym paliwem jądrowym*

Dokument ten stanowi strategiczne narzędzie umożliwiające określenie koniecznych działań i wyznaczenie działań, które umożliwią osiągnięcie założeń polityki państwa w zakresie postępowania z odpadami promieniotwórczymi i wypalonym paliwem jądrowym.

6. KRAJOWE RAMY PRAWNE W ZAKRESIE POSTĘPOWANIA Z ODPADAMI PROMIENIOTWÓRCZYMI I WYPALONYM PALIWEM JĄDROWYM

Podstawowym aktem normatywnym zawierającym regulacje dotyczące sposobu postępowania z odpadami promieniotwórczymi i wypalonym paliwem jądrowym, w tym podstawowe zasady w tym zakresie, jest ustawa – Prawo atomowe. Jak wskazano w przedłożonym raporcie w 2015 r., w celu pełnej implementacji przedmiotowej dyrektywy, w 2014 r. dokonano obszernej nowelizacji ww. ustawy⁶. W okresie sprawozdawczym wydano nowe akty wykonawcze do tej ustawy, a także wprowadzono zmiany w rozporządzeniach już obowiązujących. Omówienie wprowadzonych zmian w tych przepisach zostało przedstawione na str. 9.

Należy jednocześnie podkreślić, że krajowe ramy prawne oraz polityka postępowania z odpadami promieniotwórczymi i wypalonym paliwem jądrowym uwzględniają planowane w Polsce wdrożenie energetyki jądrowej.

---

⁶ Ustawa z dnia 4 kwietnia 2014 r. o zmianie ustawy – Prawo atomowe oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2014r. poz. 587) weszła w życie 24 maja 2014 r.

ARTYKUŁ 4.3.F, 5.1.C, 7.3.

4.3. f) w odniesieniu do wszystkich etapów gospodarowania wypalonym paliwem jądrowym i odpadami promieniotwórczymi stosowany jest oparty na dowodach i udokumentowany proces decyzyjny.

5.1. c) system udzielania zezwoleń na prowadzenie działalności związanej z gospodarowaniem wypalonym paliwem i odpadami promieniotwórczymi dla obiektów lub obydwu, obejmujący zakaz prowadzenia działalności w zakresie gospodarowania wypalonym paliwem lub odpadami promieniotwórczymi, eksploatacji obiektu gospodarowania wypalonym paliwem jądrowym lub odpadami promieniotwórczymi bez odpowiedniego zezwolenia lub obydwu oraz – w odpowiednich przypadkach – nakładanie warunków odnoszących się do dalszego zarządzania daną działalnością, danym obiektem obydwu.

7.3. Jako część procesu udzielania zezwolenia w odniesieniu do danej działalności lub danego obiektu wykazywanie bezpieczeństwa obejmuje rozwój i prowadzenie tej działalności oraz rozwój, eksploatację i likwidację tego obiektu lub zamknięcie obiektu trwałego składowania, a także fazę następującą po zamknięciu obiektu trwałego składowania. Zakres, w którym należy wykazać bezpieczeństwo, jest współmierny do stopnia złożoności działalności oraz wielkości zagrożeń związanych z odpadami promieniotwórczymi i wypalonym paliwem jądrowym oraz danym obiektem lub daną działalnością. Proces udzielania zezwoleń przyczynia się do bezpieczeństwa obiektu lub działalności w czasie normalnych warunków eksploatacyjnych, przewidywanych odchylen od normalnych warunków eksploatacji oraz awarii projektowych. Daje ono wymagane przekonanie o bezpieczeństwie danego obiektu lub danych działań. Należy wprowadzić środki mające na celu zapobieganie awariom i łagodzenie skutków awarii, w tym sprawdzanie barier fizycznych oraz stosowanych przez posiadacza zezwolenia procedur administracyjnych w zakresie ochrony, które musiałyby nie zadziałać, zanim pracownicy i społeczeństwo zostaliby w znaczącym stopniu poszkodowani przez promieniowanie jonizujące. Powyższe podejście identyfikuje i redukuje obszary niepewności.

Zgodnie z art. 4 ust. 1 ustawy zezwolenia w zakresie bezpieczeństwa jądrowego i ochrony radiologicznej (dalej: BJiOR) wymaga wykonywanie działalności związanej z narażeniem na promieniowanie jonizujące, polegające m.in. na:

- przechowywaniu, transporcie, przetwarzaniu lub składowaniu odpadów promieniotwórczych,
- przechowywaniu, transporcie lub przerobie wypalonego paliwa jądrowego i obrocie tym paliwem,
- budowie, rozruchu, eksploatacji oraz likwidacji obiektów jądrowych,
- budowie, eksploatacji i zamknięciu składowisk odpadów promieniotwórczych.

Oznacza to, że nie jest możliwe prowadzenie wyżej wymienionych rodzajów działalności związanych z narażeniem bez posiadania odpowiedniego zezwolenia. Ponadto, zgodnie z art. 5a ust. 7b ustawy, zezwolenie określa warunki wykonywania działalności związanej z narażeniem.

W okresie sprawozdawczym, w ramach poprawy przechowywania odpadów promieniotwórczych, Prezes PAA dnia 15 grudnia 2016 r. wydał Zezwolenie Nr 1/2016/ZUOP na przechowywanie odpadów promieniotwórczych w obiekcie nr 8a umiejscowionym na terenie KSOP w Różaniu. Zezwolenie obejmuje przechowywanie

odpadów promieniotwórczych nisko oraz średnioaktywnych krótkożyciowych oraz nisko i średnioaktywnych długożyciowych. Ponadto, w 2017 r. ZUOP uruchomił i uzyskał Zezwolenie na eksploatację Pracowni izotopowej klasy I. ZUOP wraz z wnioskiem o wydanie zezwolenia na przechowywanie odpadów promieniotwórczych złożył wymagane dokumenty zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 30 czerwca 2015 r. w sprawie dokumentów wymaganych przy składaniu wniosku o wydanie zezwolenia na wykonywanie działalności związanej z narażeniem na działanie promieniowania jonizującego albo przy zgłoszeniu wykonywania tej działalności⁷. Wśród dokumentów dostarczanych przez ZUOP znalazły się m.in.:

- instrukcja przechowywania odpadów promieniotwórczych w obiekcie nr 8a,
- program zapewnienia jakości działalności,
- zakładowy plan postępowania awaryjnego dla obiektów technologicznych ZUOP,
- program szkolenia pracowników w zakresie BJIOR,
- dokumentacja techniczna obiektu, w którym będzie prowadzona działalność określone we wniosku, wskazująca na spełnienie warunków BJIOR, na którą składały się m.in.:
  - Projekt budowlano-wykonawczy (Konstrukcja)
  - Projekt budowlano-wykonawczy (Architektura)
  - Projekt budowlano-wykonawczy odwodnienia dachu.

W toku oceny wniosku o wydanie zezwolenia, zostały przeprowadzone kontrole w miejscu, w którym miała być wykonywana działalność objęta wnioskiem. Wydanie zezwolenia nastąpiło po stwierdzeniu, że zostały wymagane prawem warunki wykonywania działalności związanej z narażeniem polegającej na przechowywaniu odpadów promieniotwórczych.

ARTYKUŁ 4.4.

4. 4. Odpady promieniotwórcze są trwale składowane w tym państwie członkowskim, w którym zostały wygenerowane, chyba że w momencie dokonywania przemieszczenia weszło w życie porozumienie zawarte między danym państwem członkowskim a innym państwem członkowskim lub państwem trzecim w sprawie użytkowania obiektu trwałego składowania w jednym z nich, z uwzględnieniem kryteriów ustalonych przez Komisję zgodnie z art. 16 ust. 2 dyrektywy 2006/117/Euratom. Przed przemieszczeniem do państwa trzeciego państwo członkowskie wywożące informuje Komisję o treści każdego takiego porozumienia i podejmuje uzasadnione działania, aby się upewnić, że:

a) kraj przeznaczenia zawarł umowę ze Wspólnotą obejmującą gospodarowanie wypalonym paliwem jądrowym i odpadami promieniotwórczymi lub jest stroną Wspólnej konwencji w sprawie bezpieczeństwa gospodarowania wypalonym paliwem jądrowym i bezpieczeństwa w postępowaniu z odpadami promieniotwórczymi („wspólna konwencja”);

b) w kraju przeznaczenia istnieją programy gospodarowania odpadami promieniotwórczymi oraz ich trwałego składowania reprezentujące wysoki poziom bezpieczeństwa, a ich cele są równoważne celom ustanowionym w niniejszej dyrektywie; oraz

c) obiekt trwałego składowania w kraju przeznaczenia ma zezwolenie na przemieszczenie odpadów promieniotwórczych, działa przed dokonaniem przemieszczenia i jest zarządzany zgodnie z wymogami ustanowionym w ramach programu gospodarowania odpadami promieniotwórczymi oraz ich trwałego składowania kraju przeznaczenia.

⁷ Dz. U z 2015 r. poz. 1335.

Zgodnie z art. 62e ust. 2 ustawy zakazany jest przywóz na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej wypalonego paliwa jądrowego oraz odpadów promieniotwórczych w celu składowania.

Wyjątkowo, jest to możliwe na podstawie zezwolenia lub zgody Prezesa PAA na przywóz, wywóz lub tranzyt przez terytorium Polski odpadów promieniotwórczych po ich przetworzeniu, odpadów promieniotwórczych powstałych w wyniku przerobu wypalonego paliwa jądrowego, innych produktów powstałych w wyniku przetworzenia odpadów promieniotwórczych lub przerobu wypalonego paliwa jądrowego, jeżeli poprzednio wydał zezwolenie albo zgodę na przywóz, wywóz lub tranzyt tych odpadów promieniotwórczych lub wypalonego paliwa jądrowego w celu ich przetworzenia lub przerobu.

Zgodnie z art. 62e ust. 1a ustawy, zakazany jest wywóz z terytorium Rzeczypospolitej Polskiej odpadów promieniotwórczych i wypalonego paliwa jądrowego celem składowania:

- 1) przed zawarciem porozumienia w sprawie składowania odpadów promieniotwórczych w składowiskach odpadów promieniotwórczych, zatwierdzonego przez ME i przekazanego do wiadomości Komisji Europejskiej;
- 2) do państwa trzeciego:
  - a) niebędącego stroną umowy z Europejską Wspólnotą Energii Atomowej obejmującej gospodarowanie wypalonym paliwem jądrowym i odpadami promieniotwórczymi lub stroną *Wspólnej konwencji bezpieczeństwa w postępowaniu z wypalonym paliwem jądrowym i bezpieczeństwu w postępowaniu z odpadami promieniotwórczymi*, sporządzonej w Wiedniu dnia 5 września 1997 r.⁸ (dalej: *Wspólna konwencja*”), lub
  - b) w którym nie istnieje program gospodarowania odpadami promieniotwórczymi oraz ich trwałego składowania reprezentujący wysoki poziom bezpieczeństwa, lub
  - c) w którym jednostka organizacyjna prowadząca działalność z wykorzystaniem składowiska odpadów promieniotwórczych nie posiada zezwolenia na przywóz odpadów promieniotwórczych do tego składowiska, lub
  - d) w którym składowisko odpadów promieniotwórczych nie działa przed dokonaniem przemieszczenia lub nie jest zarządzane zgodnie z wymogami ustanowionymi w ramach programu, o którym mowa w lit. b.

Powyższy zakaz wywozu nie ma zastosowania do przemieszczania wypalonego paliwa jądrowego pochodzącego z reaktora badawczego do dostawcy lub wytwórcy. Jeżeli, pomimo ograniczeń, wywóz lub przywóz odpadów promieniotwórczych i wypalonego paliwa jądrowego w celu składowania jest możliwy, konieczne jest uzyskanie dla tej czynności zgody lub zezwolenia Prezesa PAA.

Obecnie wszystkie odpady promieniotwórcze wyprodukowane w Polsce składowane są na terenie kraju, w KSOP w Różanie.

Wywozowi podlega natomiast wypalone paliwo jądrowe. W 2006 r. Polska przystąpiła do międzynarodowej inicjatywy ograniczania globalnych zagrożeń proliferacyjnych - Global Threat Reduction Initiative, (dalej: „GTRI”), w ramach której w 2009 r. podpisano stosowne umowy z rządami Stanów Zjednoczonych i Federacji Rosyjskiej, które umożliwiły wywóz wypalonego paliwa wykorzystywanego w polskich reaktorach badawczych do kraju producenta (Federacji Rosyjskiej) w celu jego przerobu. Powstałe w wyniku przerobu

---

⁸ Dz. U. z 2002 r. Nr 202, poz. 1704.

wypalonego paliwa jądrowego odpady promieniotwórcze pozostają na terytorium Federacji Rosyjskiej. Za realizację tego programu w Polsce odpowiedzialny jest ZUOP.

Podsumowując, w roku 2016 zakończono realizację umowy GTRI. W latach 2009 – 2016 całe wysokoaktywne wypalone paliwo jądrowe zostało wysłane do Federacji Rosyjskiej. W chwili obecnej w przechowalnikach wypalonego paliwa jądrowego nie ma wysokowzbogaconego i niskowzbogaconego wypalonego paliwa jądrowego z polskich reaktorów jądrowych. ZUOP, odpowiedzialny za realizację tej inicjatywy, utrzymuje w gotowości przechowalnik wypalonego paliwa jądrowego na potrzeby reaktora badawczego MARIA na wypadek sytuacji awaryjnych

ARTYKUŁ 5.1.

5.1. Państwa członkowskie ustanawiają i utrzymują krajowe ramy ustawodawcze, regulacyjne i organizacyjne („ramy krajowe”) w zakresie gospodarowania wypalonym paliwem jądrowym i odpadami promieniotwórczymi, w których obrębie przydziela się obowiązki i zapewnia koordynację między odnośnymi organami właściwymi. Ramy krajowe zawierają wszystkie z następujących elementów:

1b) krajowe ustalenia dotyczące bezpieczeństwa gospodarowania wypalonym paliwem jądrowym i odpadami promieniotwórczymi. W gestii państw członkowskich pozostaje określenie sposobu ich przyjmowania oraz instrumentów ich realizacji.

1c) system udzielania zezwoleń na prowadzenie działalności związanej z gospodarowaniem wypalonym paliwem i odpadami promieniotwórczymi dla obiektów lub obydwu, obejmujący zakaz prowadzenia działalności w zakresie gospodarowania wypalonym paliwem lub odpadami promieniotwórczymi, eksploatacji obiektu gospodarowania wypalonym paliwem jądrowym lub odpadami promieniotwórczymi bez odpowiedniego zezwolenia lub obydwu oraz – w odpowiednich przypadkach – nakładanie warunków odnoszących się do dalszego zarządzania daną działalnością, danym obiektem obydwu.

W okresie sprawozdawczym weszły w życie 3 rozporządzenia Rady Ministrów dotyczące postępowania z odpadami promieniotwórczymi i wypalonym paliwem jądrowym, których projekty zostały opracowane w PAA. Są to:

- 1) Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 14 grudnia 2015 r. w sprawie odpadów promieniotwórczych i wypalonego paliwa jądrowego⁹ – weszło w życie 30 grudnia 2015 r. Rozporządzenie to dokonuje wdrożenia do prawa krajowego postanowień art. 5 ust. 1 lit. b dyrektywy. Konieczność wydania tego rozporządzenia wynika z przeniesienia niektórych postanowień dotychczasowego rozporządzenia na poziom ustawowy, uchylecia dotychczasowych przepisów upoważniających i zastąpienia ich nowym upoważnieniem do wydania rozporządzenia.
- 2) Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 30 czerwca 2015 r. w sprawie dokumentów wymaganych przy składaniu wniosku o wydanie zezwolenia na wykonywanie działalności związanej z narażeniem na działanie promieniowania jonizującego albo przy zgłoszeniu wykonywania tej działalności – weszło w życie 1 stycznia 2016 r. Rozporządzenie to zastąpiło rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 3 grudnia 2002 r. w sprawie dokumentów wymaganych przy składaniu wniosku o wydanie zezwolenia na wykonywanie działalności związanej z narażeniem na działanie promieniowania jonizującego albo przy zgłoszeniu wykonywania tej działalności¹⁰. Ma ono na celu implementowanie szeregu dyrektyw

⁹ Dz. U. z 2015 r. poz. 2267 i Dz. U. z 2016 r. poz. 94.

¹⁰ Dz. U. Nr 220 poz. 1851, z późn. zm.

Europejskiej Wspólnoty Energii Atomowej (m. in. przedmiotowej dyrektywy), jak również zmiany polskiego systemu prawnego w związku z realizacją PPEJ oraz *Krajowego planu postępowania z odpadami promieniotwórczymi i wypalonym paliwem jądrowym* (dalej: „KPPzOPiWJP”). Uwzględnia ono zmiany, jakie zaszyły w przepisach dotyczących obiektów oraz działalności związanej z gospodarowaniem odpadami promieniotwórczymi.

- 1) Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 14 grudnia 2015 r. w sprawie oceny okresowej bezpieczeństwa składowania odpadów promieniotwórczych¹¹ – weszło w życie 23 stycznia 2016 r. Rozporządzenie ma na celu umożliwienie wypełniania obowiązku regularnej oceny i weryfikacji oraz ciągłego podnoszenia poziomu bezpieczeństwa danego obiektu gospodarowania wypalonym paliwem jądrowym i odpadami promieniotwórczymi lub działalności z nimi związanej, wynikającego bezpośrednio z art. 7 ust. 2 dyrektywy oraz z Fundamentalnych Zasad Bezpieczeństwa MAEA (Safety Fundamentals IAEA SF-1). Do tej pory w tym zakresie nie obowiązywały w Rzeczypospolitej Polskiej żadne przepisy szczegółowe. W związku z tym rozporządzenie zostało oparte na wytycznych MAEA odnoszących się do gospodarowania odpadami promieniotwórczymi przed ich składowaniem, składowania odpadów promieniotwórczych, okresowych ocen bezpieczeństwa obiektów jądrowych i powierzchniowych składowisk odpadów promieniotwórczych, jak również na ww. zasadach bezpieczeństwa opracowanych przez MAEA. Poza tym w rozporządzeniu wzięto pod uwagę poziomy referencyjne dla przechowywania odpadów promieniotwórczych i wypalonego paliwa jądrowego, opracowane przez Zachodnioeuropejskie Stowarzyszenie Regulatorów Jądrowych (WENRA).

Obecnie trwają prace nad wdrożeniem do polskiego porządku prawnego dyrektywy Rady 2013/59/Euratom *ustanawiającej podstawowe normy bezpieczeństwa w celu ochrony przed zagrożeniami wynikającymi z narażenia na działanie promieniowania jonizującego*¹². Część zmian wynikających z wdrożenia odnosi się również do postępowania z odpadami promieniotwórczymi (m.in. kwalifikacja naturalnie występujących substancji promieniotwórczych (NORM), lokalizacja powierzchniowego składowiska odpadów promieniotwórczych).

ARTYKUŁ 5.1D

5. Państwa członkowskie ustanawiają i utrzymują krajowe ramy ustawodawcze, regulacyjne i organizacyjne („ramy krajowe”) w zakresie gospodarowania wypalonym paliwem jądrowym i odpadami promieniotwórczymi, w których obrębie przydziela się obowiązki i zapewnia koordynację między odnośnymi organami właściwymi. Ramy krajowe zawierają wszystkie z następujących elementów:

1 d) system stosownej kontroli, system zarządzania, inspekcje ze strony organów regulacyjnych, obowiązek prowadzenia dokumentacji i sprawozdawczości dotyczącej działalności lub obiektów związanych z gospodarowaniem wypalonym paliwem jądrowym i odpadami promieniotwórczymi, w tym odpowiednie środki regulujące obiekty trwałego składowania po zamknięciu.

W okresie sprawozdawczym ZUOP oraz KSOP poddawane były kontrolom prowadzonym przez inspektorów dozoru jądrowego. Zakres kontroli obejmował następujące zagadnienia:

¹¹ Dz.U. z 2016 r. poz. 28.

¹² Dz. U. L 13 z 17.1.2014, str. 1 i Dz. Urz. UE L 72 z 17.03.2016 r., str. 69.

W ZUOP:

- funkcjonowanie systemu ochrony fizycznej transportu i przeładunku wypalonego paliwa jądrowego i materiałów jądrowych wykonywanego przez ZUOP,
- przechowywanie i przeładunek wypalonego paliwa jądrowego pochodzącego z reaktora badawczego,
- prowadzenie procesów technologicznych unieszkodliwiania odpadów promieniotwórczych, stan ochrony radiologicznej obiektów ZUOP.

W KSOP:

- pomiary mocy dawki promieniowania jonizującego,
- sprawdzenie procedury przyjmowania odpadów promieniotwórczych do składowania,
- ochrona fizyczna obiektów KSOP,
- aktualny stan eksploatacji obiektów w KSOP w Różanie.

Ponadto, ZUOP przesyła do PAA, w cyklu kwartalnym oraz rocznym, następujące sprawozdania:

- z eksploatacji KSOP,
- z eksploatacji Przechowalników wypalonego paliwa 19 i 19A,
- z wykonywania działalności, polegającej na: transporcie, przetwarzaniu i magazynowaniu na terenie Ośrodka - Świerk odpadów promieniotwórczych.

ARTYKUŁ 7.4.

7.4. Państwa członkowskie zapewniają, aby zgodnie z ramami krajowymi posiadacze zezwolenia mieli obowiązek ustanawiania i wdrażania zintegrowanych systemów zarządzania, w tym zapewniania jakości, które w całokształcie gospodarowania wypalonym paliwem jądrowym i odpadami promieniotwórczymi przyznają priorytetowe znaczenie bezpieczeństwu, i, aby systemy te były regularnie weryfikowane przez właściwy organ regulacyjny.

Zgodnie z art. 36k ustawy, jednostka organizacyjna wykonująca działalność związaną z narażeniem, polegającą na budowie, rozruchu, eksploatacji lub likwidacji obiektu jądrowego musi posiadać wdrożony zintegrowany system zarządzania. W okresie sprawozdawczym decyzją Prezesa PAA została zatwierdzona dokumentacja opisująca zintegrowany system zarządzania, następnie wdrożona przez ZUOP oraz przedstawiona w dokumencie pn.: „Księga Zintegrowanego Systemu Zarządzania”.

ARTYKUŁ 8.

8. Państwa członkowskie zapewniają, by zgodnie z ramami krajowymi wszystkie podmioty miały obowiązek zapewnienia swojemu personelowi edukacji i szkolenia, a także działań badawczo-rozwojowych zaspokajających potrzeby programu krajowego w zakresie gospodarowania wypalonym paliwem jądrowym i odpadami promieniotwórczymi, aby umożliwić uzyskanie, utrzymanie i dalszy rozwój potrzebnej wiedzy fachowej i umiejętności.

W 2017 r. w PAA powstał Program Rozwoju Zasobów Ludzkich (dalej: Program). Ustala on priorytety oraz potrzeby zarządzania zasobami ludzkimi, zawiera strategiczne cele i zadania Prezesa PAA. Podczas tworzenia Programu wzięto pod uwagę następujące dokumenty:

- ustawę o służbie cywilnej¹³,
- PPEJ,

¹³ Dz.U. z 2017 r. poz. 1889, z późn. zm.

- cele strategiczne PAA na lata 2016-2018 (m.in. rozwój kompetencji na potrzeby wdrożenia PPEJ również w odniesieniu do postępowania z odpadami promieniotwórczymi),
- wytyczne MAEA – Safety Reports No. 79 Managing Regulatory Body Competence,
- wnioski z przeglądu wdrożenia Programu Zarządzania Zasobami Ludzkimi w PAA.

W celu zapewnienia pracownikom odpowiedniego poziomu edukacji i szkolenia, uruchomiono we współpracy z Międzynarodową Agencją Energi Atomowej w Wiedniu Program Wsparcia Technicznego dla Ministerstwa Energii i ZUOP. Program dotyczy także postępowania

z odpadami promieniotwórczymi i wypalonym paliwem jądrowym. Umożliwił on pracownikom obu tych instytucji w okresie sprawozdawczym:

- wzięcie udziału w organizowanych przez MAEA szkoleniach, warsztatach i spotkaniach poświęconych zagadnieniom związanym z postępowaniem z wypalonym paliwem jądrowym i odpadami promieniotwórczymi,

Ministerstwo Energii i ZUOP prowadziły także działania badawczo-rozwojowe, dotyczyły one w szczególności:

- budowy nowego składowiska odpadów promieniotwórczych - SOP,
- zamknięcia istniejącego KSOP,
- budowy głębokiego składowiska odpadów promieniotwórczych - GSOP.

ARTYKUŁ 10.1.

10.1. Państwa członkowskie zapewniają, aby niezbędne informacje dotyczące gospodarowania wypalonym paliwem jądrowym i odpadami promieniotwórczymi były podawane do wiadomości pracowników i ogółu społeczeństwa. Obowiązek ten obejmuje zapewnienie, aby właściwy organ regulacyjny informował społeczeństwo w zakresie swoich kompetencji. Informacje są udostępniane publicznie zgodnie z przepisami krajowymi i zobowiązaniami międzynarodowymi, pod warunkiem że nie narusza to innych interesów, jak np. – między innymi – związanych z bezpieczeństwem, uznanych w przepisach krajowych lub w zobowiązaniach międzynarodowych.

Zgodnie z przepisami ustawy, Prezes PAA udostępnia informacje o:

- stanie ochrony radiologicznej składowisk odpadów promieniotwórczych, ich wpływie na zdrowie ludzi i środowisko,
- wielkości i składzie izotopowym uwolnień substancji promieniotwórczych ze składowisk odpadów promieniotwórczych do środowiska,
- zdarzeniach w składowiskach odpadów promieniotwórczych powodujących powstawanie zagrożenia,
- wydanych zezwoleniach dotyczących składowisk odpadów promieniotwórczych.

Udostępnieniu podlegają również:

- informacje o stanie BJIOR obiektów jądrowych, ich wpływie na zdrowie ludzi i środowisko naturalne,
- informacje o wielkości i składzie izotopowym uwolnień substancji promieniotwórczych z obiektów jądrowych do środowiska,
- informacje o zdarzeniach w obiektach jądrowych powodujących powstanie zagrożenia,
- informacje o wydanych zezwoleniach dotyczących obiektów jądrowych,
- coroczne oceny stanu bezpieczeństwa nadzorowanych obiektów jądrowych.

Dodatkowo, co roku publikowany jest raport roczny¹⁴ Prezesa PAA podsumowujący informacje m.in. dotyczące:

- nadzoru nad wykorzystaniem źródeł promieniowania jonizującego w Polsce,
- nadzoru nad obiektami jądrowymi,
- zabezpieczenia materiałów jądrowych,
- pochodzenia, ilości i typie generowanych odpadów promieniotwórczych, sposobu postępowania z nimi, transporcie źródeł i odpadów promieniotwórczych,
- pochodzeniu i transporcie wypalonych paliwa jądrowego w Polsce,
- monitoringu radiacyjnego kraju,
- oceny sytuacji radiacyjnej kraju.

Ponadto, zgodnie z przepisami ustawy, Dyrektor ZUOP podaje do wiadomości pracowników i ogółu społeczeństwa nie rzadziej niż raz na 12 miesięcy, informację o stanie ochrony radiologicznej składowiska odpadów promieniotwórczych, jego wpływie na zdrowie ludzi i na środowisko oraz o wielkości i składzie izotopowym uwolnień substancji promieniotwórczych ze składowiska do środowiska.

ARTYKUŁ 11.1.

11.1. Każde państwo członkowskie zapewnia wdrażanie swojego programu krajowego gospodarowania wypalonym paliwem jądrowym i odpadami promieniotwórczymi („program krajowy”), obejmującego wszystkie typy wypalonych paliwa jądrowego i odpadów promieniotwórczych podlegających jego jurysdykcji, jak również wszystkie etapy gospodarowania wypalonym paliwem jądrowym i odpadami promieniotwórczymi – od ich wygenerowania aż do trwałego składowania.

KPPzOPiWPJ został przyjęty przez Radę Ministrów w dniu 16 października 2015 r. i niezwłocznie przekazany Komisji. Stanowi on wykonanie zobowiązań Polski wobec art. 11 ust. 1 dyrektywy oraz zobowiązań wynikających ze Wspólnej konwencji.

KPPzOPiWPJ jest dokumentem rządowym określającym kompleksowo politykę w zakresie postępowania z odpadami promieniotwórczymi i wypalonym paliwem jądrowym. Jego celem jest zapewnienie rozwoju i wdrożenie ogólnokrajowego, spójnego, zintegrowanego i zrównoważonego systemu postępowania obejmującego wszystkie kategorie odpadów promieniotwórczych wytwarzanych w kraju. KPPzOPiWPJ przewiduje bezpieczne i odpowiednio zabezpieczone postępowanie ze wszystkimi kategoriami odpadów promieniotwórczych, wytworzonych w Polsce, od ich wytworzenia do składowania i monitoringu zamkniętego składowiska.

ARTYKUŁ 11.2.

11.2. Każde państwo członkowskie dokonuje regularnego przeglądu i aktualizacji swojego programu krajowego z uwzględnieniem – w odpowiednich przypadkach – postępu technicznego i naukowego, a także zaleceń, wyciągniętych wniosków i dobrych praktyk przedstawionych w ocenach wzajemnych.

Zgodnie z ustawą, aktualizacja KPPzOPiWPJ odbywa się co 4 lata, uwzględniając postęp techniczny i naukowy, dobre praktyki w zakresie postępowania z odpadami promieniotwórczymi i wypalonym paliwem jądrowym, a także wnioski i zalecenia będące wynikiem międzynarodowego przeglądu zewnętrznego.

¹⁴ Raport dostępny na stronie PAA http://www.paa.gov.pl/strona-156-raport_roczny_prezesa.html

Obecnie działający przy Ministrze właściwym ds. energii Zespół ds. KPPzOPiWPJ¹⁵ prowadzi intensywne prace nad przeglądem i aktualizacją KPPzOPiWPJ z uwzględnieniem postępu technicznego i naukowego. Prace członków Zespołu skupiają się m.in. na:

- planowaniu działań dotyczących wykonania wniosków z misji ARTEMIS, o której mowa na str. 15,
- podsumowaniu dotychczasowego przebiegu poszukiwań nowej lokalizacji składowiska odpadów nisko i średnioaktywnych oraz opracowaniu wniosków co do dalszych działań w tym zakresie,
- prognozach dotyczących przyszłych ilości odpadów promieniotwórczych i wszelkiego wypalonego paliwa jądrowego.

Wynikiem prac Zespołu będzie sprawozdanie z realizacji KPPzOPiWPJ, które zostanie przedłożone Radzie Ministrów i opublikowane w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski”.

ARTYKUŁ 12.

1. Programy krajowe określają, jak państwa członkowskie zamierzają wdrażać swoje krajowe polityki, o których mowa w art. 4, w zakresie odpowiedzialnego i bezpiecznego gospodarowania wypalonym paliwem jądrowym i odpadami promieniotwórczymi, tak aby zapewnić realizację celów niniejszych dyrektywy, oraz obejmują wszystkie z następujących elementów:

- a) ogólne cele krajowej polityki państwa członkowskiego w odniesieniu do gospodarowania wypalonym paliwem jądrowym oraz odpadami promieniotwórczymi;*
- b) znaczące etapy realizacji i jasno określone ramy czasowe do osiągnięcia tych etapów realizacji w świetle podstawowych celów programu krajowego;*
- c) rejestr wszelkiego wypalonego paliwa jądrowego i odpadów promieniotwórczych oraz prognozy dotyczące przyszłych ilości, także ilości pochodzących z likwidacji wyraźnie wskazując lokalizację i ilość odpadów promieniotwórczych i wypalonego paliwa jądrowego, zgodnie z odpowiednią klasyfikacją odpadów promieniotwórczych;*
- d) koncepcje lub plany i rozwiązania techniczne w odniesieniu do gospodarowania wypalonym paliwem jądrowym oraz odpadami promieniotwórczymi od ich wygenerowania aż do trwałego składowania;*
- e) koncepcje lub plany w odniesieniu do okresu po zamknięciu obiektu trwałego składowania, w tym wskazanie, przez jaki czas utrzymywane będą odpowiednie kontrole, jak również jakie środki zostaną zastosowane, aby zachować na dłużej wiedzę na temat danego obiektu;*
- f) działania badawcze, rozwojowe i demonstracyjne, które są niezbędne do wdrożenia rozwiązań w zakresie gospodarowania wypalonym paliwem jądrowym i odpadami promieniotwórczymi*
- g) obowiązek w odniesieniu do wdrażania programu krajowego oraz najważniejsze wskaźniki wykonania zadań służących monitorowaniu postępów wdrażania;*
- h) ocenę kosztów programu krajowego oraz zasadnicze podstawy i założenia tej oceny, która musi obejmować rozkład kosztów w czasie;*
- i) obowiązujące rozwiązania finansowe;*
- j) politykę lub proces przejrzystości, o której mowa w art. 10;*
- k) umowę(-y), jeżeli istnieje(-ą), zawartą(-e) z danym państwem członkowskim lub państwem trzecim w sprawie gospodarowania wypalonym paliwem jądrowym lub odpadami promieniotwórczymi, w tym w sprawie użytkowania obiektów trwałego składowania.*

¹⁵ Zespół ds. KPPzOPiWPJ został powołany zarządzeniem Ministra energii z dnia 31 stycznia 2017 r.

2. Program krajowy wraz z polityką krajową mogą być zamieszczone w jednym dokumencie lub w różnych dokumentach.

KPPzOPiWPJ jest strategicznym narzędziem umożliwiającym określenie koniecznych działań i wyznaczenia działań, które umożliwią osiągnięcie założeń polityki państwa w zakresie postępowania z odpadami promieniotwórczymi i wypalonym paliwem jądrowym. Dokument ten, określa w jaki sposób Polska zamierza w sposób odpowiedzialny i bezpieczny gospodarować wypalonym paliwem jądrowym i odpadami promieniotwórczymi. W tym celu KPPzOPiWPJ określa:

- cele krajowej polityki w zakresie postępowania z odpadami promieniotwórczymi i wypalonym paliwem jądrowym,
- etapy realizacji zadań wraz harmonogramem czasowym realizacji poszczególnych zadań,
- ilość wypalonego paliwa jądrowego i odpadów promieniotwórczych, prognozy dotyczące przyszłych ilości, a także ilości pochodzących z likwidacji wskazując lokalizację i ilość odpadów promieniotwórczych i wypalonego paliwa jądrowego, zgodnie z odpowiednią klasyfikacją odpadów promieniotwórczych,
- postępowanie z odpadami promieniotwórczymi i wypalonym paliwem jądrowym,
- badania i rozwój w zakresie postępowania z odpadami promieniotwórczymi i wypalonym paliwem jądrowym,
- podmioty zaangażowane w jego realizację oraz najważniejsze wskaźniki służące monitorowaniu jego realizacji,
- rozwiązania finansowe w zakresie postępowania z odpadami promieniotwórczymi i wypalonym paliwem jądrowym,
- zobowiązania międzynarodowe w zakresie postępowania odpadami promieniotwórczymi i wypalonym paliwem jądrowym,
- przejrzystość, informowanie i zaangażowanie społeczeństwa w procesy decyzyjne w zakresie postępowania z odpadami promieniotwórczymi i wypalonym paliwem jądrowym oraz ochronę środowiska,
- program działań wykonawczych na lata 2015-2020.

KPPzOPiWPJ stanowi łącznik pomiędzy wszystkimi ww. dokumentami. Jest zgodny ze wszystkimi powszechnie obowiązującymi aktami normatywnymi, zaś bazę dla jego treści stanowi ustawa, jako podstawowy akt normatywny regulujący postępowanie z odpadami promieniotwórczymi i wypalonym paliwem jądrowym i nakładający w tym zakresie obowiązki na odpowiednie podmioty. Jest również zgodny z PPEJ, który jest strategicznym dokumentem rządowym określającym ramy wdrożenia w Polsce energetyki jądrowej. W zakresie postępowania z odpadami promieniotwórczymi i wypalonym paliwem jądrowym KPPzOPiWPJ stanowi uszczegółwienie PPEJ.

Zgodnie z przyjętym harmonogramem Polska przekazała Komisji aktualny rejestr wszelkich odpadów promieniotwórczych i wszelkiego wypalonego paliwa jądrowego zgodnie z odpowiednią klasyfikacją.

ARTYKUŁ 14.3.

14. 3. Okresowo, a przynajmniej raz na 10 lat, państwa członkowskie przeprowadzają samooceny swoich ram krajowych, właściwego organu regulacyjnego, krajowego programu i jego wdrażania, a także organizują międzynarodową ocenę wzajemną swoich ram krajowych, właściwego organu regulacyjnego lub programu krajowego, mając na uwadze zapewnienie osiągnięcia wysokich norm bezpieczeństwa w dziedzinie bezpiecznego gospodarowania

wypalonym paliwem jądrowym i odpadami promieniotwórczymi. Rezultaty wszelkich ocen wzajemnych przekazuje się Komisji i innym państwom członkowskim; mogą one być udostępnione społeczeństwu, jeżeli nie stoi to w konflikcie z kwestiami bezpieczeństwa i informacji zastrzeżonych.

Zgodnie z art. 14 ust. 3 dyrektywy, każdy kraj członkowski UE jest zobowiązany do m.in. organizowania międzynarodowej oceny wzajemnej swoich ram krajowych, właściwego organu regulacyjnego lub programu krajowego.

W 2017 r. w ramach misji ARTEMIS eksperci z MAEA dokonali przeglądu KPPzOPiWPJ. Gospodarzem misji, która odbyła się na zaproszenie polskiego Rządu, było Ministerstwo Energii. Uczestniczyli w niej także przedstawiciele PAA, odpowiedzialnej za kontrolę BJIOR kraju, oraz ZUOP. Zespół ARTEMIS stwierdził¹⁶, że Polska stworzyła dobrą bazę dla bezpiecznego i odpowiedzialnego postępowania z odpadami promieniotwórczymi. Główne rekomendacje i sugestie sformułowane przez misję ARTEMIS w zakresie postępowania z odpadami promieniotwórczymi:

- Rząd powinien zapewnić, aby prowadzone były działania o charakterze naukowo-badawczym wspierające krajowy system postępowania z odpadami promieniotwórczymi, określając priorytety z jasno określonymi ramami czasowymi oraz niezbędnymi zasobami;
- ZUOP powinien przygotować aktualną analizę bezpieczeństwa dla składowiska w Różanie, wraz z kryteriami przyjmowania odpadów i przedstawić ją do oceny regulatorowi;
- Rząd powinien rozważyć dostarczanie mierzalnych wskaźników, w jasno określonych ramach czasowych, aby postęp we wdrażaniu krajowego planu mógł być monitorowany w sposób efektywny.

Ponadto, Polska jako strona Wspólnej konwencji, jest zobowiązana do przygotowywania raportów informujących o sposobie wypełniania jej postanowień, które są następnie oceniane przez pozostałe Strony na spotkaniach przeglądowych organizowanych raz na trzy lata w siedzibie MAEA w Wiedniu. Polska uczestniczyła we wszystkich 5 spotkaniach przeglądowych. W okresie sprawozdawczym Polska w 2017 r. przedłożyła 6. Raport Krajowy¹⁷ do Wspólnej konwencji. W 2018 r. w ramach przygotowań do 6 spotkania przeglądowego dokonano jego aktualizacji oraz udzielono odpowiedzi na pytania krajów oceniających¹⁸.

WNIOSKI

Działania podejmowane przez Polskę w latach sprawozdawczych niniejszego raportu tj. w okresie sierpień 2015 r. – lipiec 2018 r. były skierowane na zapewnieniu długoterminowego, bezpiecznego i odpowiedzialnego postępowania z wypalonym paliwem jądrowym i odpadami promieniotwórczymi. Działania opisane w części II raportu dotyczyły wykazania postępów we wdrażaniu postanowień dyrektywy i należy ocenić je pozytywnie, szczególnie ze względu na intensyfikację niżej wymienionych działań:

¹⁶ Raport w jęz. angielski dostępny na stronie internetowej MAEA pod adresem: <https://www.iaea.org/node/41655>

¹⁷ Raport w jęz. angielskim dostępny na stronie internetowej PAA pod adresem: http://www.paa.gov.pl/strona-42-prawo_miedzynarodowe.html

¹⁸ Pytania i odpowiedzi do 6. Raportu Krajowego Polski w jęz. angielskim dostępne na stronie internetowej PAA pod adresem: http://www.paa.gov.pl/strona-42-prawo_miedzynarodowe.html

- doprowadzenia do przygotowania, przyjęcia przez Radę Ministrów i rozpoczęcia realizacji w 2015 r. KPPzOPiWPJ. Działania przewidziane w dokumencie zapewniają odpowiedzialne, bezpieczne i zrównoważone postępowanie z odpadami promieniotwórczymi i wypalonym paliwem jądrowym.
- przygotowania i przyjęcia misji ARTEMIS, międzynarodowej oceny wzajemnej KPPzOPiWPJ; ocena wykazała, że Polska stworzyła dobrą bazę dla bezpiecznego i odpowiedzialnego postępowania z odpadami promieniotwórczymi,
- wykazania, że Polska w odniesieniu do wszystkich etapów postępowania z wypalonym paliwem jądrowym i odpadami promieniotwórczymi stosuje oparty na dowodach i udokumentowany proces decyzyjny,
- wykazania, że w ramach międzynarodowej inicjatywy ograniczania globalnych zagrożeń proliferacyjnych, wywieziono z Polski do kraju producenta całe wysokoaktywne wypalone paliwo jądrowe wykorzystywane w polskich reaktorach badawczych,
- dostosowywania polskich ram prawnych do postanowień m.in. dyrektywy, Fundamentalnych Zasad Bezpieczeństwa MAEA (Safety Fundamentals IAEA SF-1) oraz w związku z realizacją PPEJ i KPPzOPiWPJ,
- wykazania, że ramy krajowe zapewniają system stosownej kontroli, systemy zarządzania, inspekcje ze strony organów regulacyjnych, obowiązek prowadzenia dokumentacji i sprawozdawczości dotyczącej działalności lub obiektów związanych z postępowaniem z wypalonym paliwem jądrowym i odpadami promieniotwórczymi,
- wykazania, że ZUOP, jako jednostka organizacyjna wykonująca działalność w zakresie postępowania z odpadami promieniotwórczymi i wypalonym paliwem jądrowym, a przede wszystkim zapewniająca stałą możliwość składowania odpadów promieniotwórczych i wypalonego paliwa jądrowego, wdrożyła Zintegrowany System Zarządzania,
- zapewnienia instytucjom i podmiotom zaangażowanym w realizację PPEJ edukacji i szkolenia zaspokajających potrzeby KPPzOPiWPJ w celu umożliwienia uzyskania, utrzymania i dalszego rozwoju potrzebnej wiedzy fachowej i umiejętności,
- podawania do wiadomości pracowników i ogółu społeczeństwa przez Prezesa PAA informacji dotyczących:
  - stanu ochrony radiologicznej składowisk odpadów promieniotwórczych, ich wpływie na zdrowie ludzi i środowisko,
  - stanu BJOR obiektów jądrowych, ich wpływie na zdrowie ludzi i środowisko naturalne,
- corocznego publikowania raportu Prezesa PAA podsumowującego informacje m.in. o nadzorze nad wykorzystaniem źródeł promieniowania jonizującego w Polsce,
- podawania do wiadomości pracowników i ogółu społeczeństwa przez Dyrektora ZUOP, nie rzadziej niż raz na 12 miesięcy, informacji o stanie ochrony radiologicznej składowiska odpadów promieniotwórczych, jego wpływie na zdrowie ludzi i na środowisko oraz o wielkości i składzie izotopowym uwolnień substancji promieniotwórczych ze składowiska do środowiska.

Podsumowując, Polska zgodnie z wymaganiami dyrektywy podejmuje efektywne działania w kierunku utrzymywania wysokich standardów bezpiecznego i odpowiedzialnego postępowania z wypalonym paliwem jądrowym i odpadami promieniotwórczymi traktując ten obszar priorytetowo. Należy jednak podkreślić, że skuteczne zapewnienie spójnego, zintegrowanego i zrównoważonego systemu postępowania, o którym mowa powyżej, obejmującego wszystkie kategorie odpadów promieniotwórczych i wypalonego paliwa jądrowego stanowi nadal bardzo duże wyzwanie dla krajowych instytucji i podmiotów i wymagać będzie kontynuacji wcześniej podjętych działań.

